

LITERATUUR
MUSEUM

[literatuurmuseum.nl / verhalen / bernlief](https://literatuurmuseum.nl/verhalen/bernlief)

LESPAKKET

Alles gaat verloren en alles blijft bewaard

OPDRACHTEN BIJ
HET VERHAAL OVER
BERNLEF

Alles gaat verloren en alles blijft bewaard

“Wat je als schrijver onder meer probeert, is om dingen die in het verleden hun glans hebben verloren, die terug te geven. Tegen de tijd in, eigenlijk. Misschien is het vergeefs, maar tijdelijk geeft het je de illusie dat je iets vast kunt houden wat er niet meer is.”

– Bernlef in interview met Sara Berkeljon, *de Volkskrant*, 18 augustus 2012

Auteur J. Bernlef is vooral bekend vanwege zijn roman *Hersenschimmen*. Maar Bernlef heeft veel meer geschreven. Juist een deel dit minder bekende werk staat centraal in het verhaal ‘Bernlef – Alles gaat verloren en alles blijft bewaard’ op literatuurmuseum.nl.

De drie hoofdstukken in het verhaal (‘Verdwijnen in de poëzie van Bernlef’, ‘Verdwijnen in de roman *De witte stad*’ en ‘Verdwijnen in de jazzbeschouwingen’) beginnen niet voor niets alle drie met het woord ‘verdwijnen’. Dit ‘verdwijnen’ speelt namelijk een belangrijke rol in het werk van Bernlef. Bernlef spreekt dit ook uit in een interview met de *Volkskrant* in 2012:

“Is vergeten onmisbaar om andere herinneringen vast te houden? (...) Vergeten is onontbeerlijk om überhaupt te herinneren. Wat je als schrijver onder meer probeert, is om dingen die in het verleden hun glans hebben verloren, die terug te geven. Tegen de tijd in, eigenlijk. Misschien is het vergeefs, maar tijdelijk geeft het je de illusie dat je iets vast kunt houden wat er niet meer is. Al die mensen om ons heen die dagelijks maar doodgaan – ik vind dat een schrikbarende gedachte. Iedere keer verdwijnt er een wereld van herinneringen.”

Opdracht 1

1

Op welke manier leg jij je dierbaarste herinneringen vast?

Maak je graag foto's van belangrijke momenten, houd je een dagboek bij, bewaar je voorwerpen die je aan een gebeurtenis herinneren of heb je een andere manier om je herinneringen levend te houden?

2

Wat is de vroegste herinnering die je hebt? Beschrijf deze herinnering.

3

Leg je vroegste herinnering op een creatieve manier vast.

Maak bijvoorbeeld een foto of afbeelding die de herinnering illustreert; kies een voorwerp dat de herinnering oproept en beschrijf hoe dit voorwerp verbonden is met je herinnering, schrijf een gedicht of een (kort) verhaal of kies een muziekstuk en licht toe waarom deze muziek een rol speelt in je herinnering.

Opdracht 2

Wat een schrijver doet is volgens Bernlef het bewaren en vastleggen van alles wat verdwijnt. Dat is natuurlijk ook wat musea, zoals het Literatuurmuseum, doen. Met literatuurmuseum.nl geeft het Literatuurmuseum daarbij bovendien een inkijkje in hoe een literair werk tot stand is gekomen en hoe verschillende auteurs te werk gaan.

In de Inleiding van het verhaal ‘**Bernlef – Alles gaat verloren en alles blijft bewaard**’ lees je daarover iets terug: “Tientallen aantekenboekjes, honderden brieven, cahiers met handgeschreven versies van verhalen en romans en dagboekbladen, het typoscript van *De pianoman*, het Boekenweekgeschenk van 2008, en mappen met vele varianten van gedichten die later in bundels werden opgenomen, bieden tezamen een unieke blik op de werkwijze van de auteur.”

1

Op de pagina literatuurmuseum.nl/educatie staat een filmpje van schrijfster Alma Mathijssen, waarin ze je kort meeneemt in het archief van het Literatuurmuseum. Bekijk het **filmpje**.

2

Een stelling die in het filmpje van Alma Mathijssen naar voren komt, is:

Boeken komen echt tot leven als je weet ‘hoe ze geworden zijn wie ze zijn’.

Met deze stelling ben ik het:

eens

oneens

Argument:

Opdracht 3

In de opdrachten hieronder ga je een beetje 'glans teruggeven aan dingen uit het verleden'. Maak een keuze tussen het hoofdstuk 'Verdwijnen in de poëzie van Bernlef' of het hoofdstuk 'Verdwijnen in de roman De witte stad' en maak de opdrachten hieronder die bij het hoofdstuk horen.

Verdwijnen in de poëzie van Bernlef

1

Lees uit het hoofdstuk 'Verdwijnen in de poëzie van Bernlef' de paragraaf 'Alles teruggevonden / niets bewaard (1982)'.

2

Welke rol speelt het 'verdwijnen' en het 'vastleggen van dat wat verdwijnt' in de gedichtencyclus Alles teruggevonden/niets bewaard? Leg het uit in je eigen woorden.

3

Maak een keuze uit opdracht a of b:

a) Schrijf een krantenartikel van ongeveer 200 woorden over de ballonvaart van de drie Zweedse ontdekkingsreizigers. Maak hiervoor gebruik van de informatie uit het verhaal. Je kunt een artikel schrijven over het vertrek van de ballonvaarders in 1897, over hun verdwijning of over de vondst van hun lichamen in 1930. Geef je artikel een pakkende kop en kies er een passende foto bij.

b) Maak een storyboard van minimaal 6 afbeeldingen over de ballonvaart van de drie Zweedse ontdekkingsreizigers. Je kunt ervoor kiezen je storyboard zelf te tekenen, gebruik te maken van foto's (deels bijvoorbeeld uit het verhaal) of een online tool te gebruiken (zoals www.canva.com of www.storyboardthat.com). Zie voor meer informatie over het maken van een **storyboard**.

Verdwijnen in de roman *De witte stad*

1

Lees het hoofdstuk 'Verdwijnen in de roman *De witte stad*'.

2

Welke rol speelt het 'verdwijnen' en het 'vastleggen van dat wat verdwijnt' in de roman *De witte stad*? Leg het uit in je eigen woorden.

3

Maak een keuze uit opdracht a of b:

a) Ontwerp een reclameposter voor het attractiepark Dreamland. Maak gebruik van de informatie uit het verhaal over de verschillende bezienswaardigheden en geef deze een plekje op de poster. Bedenk ook een goede slogan voor Dreamland om op je poster te gebruiken.

b) Schrijf een dagboekfragment van ongeveer 200 woorden over je bezoek aan Dreamland. Maak in je fragment gebruik van de informatie over de verschillende attracties zoals ze in het verhaal zijn beschreven. Begin je dagboekfragment als volgt:

Zaterdag 18 mei 1907

Vandaag...
